

DOI Number: 10.30520/tjsosci.679110

**SANAT TARİHİNDEKİ ESERLER İLE PİKTOGRAMLAR ARASINDAKİ
ETKİLEŞİM VE BENZERLİKLER**

*INTERACTIONS AND SIMILARITIES IN BETWEEN PIGTOGRAMS AND MODERN
PAINTINGS AND DRAWINGS IN THE HISTORY OF ARTS*

Reyhan ULUDAĞ ERASLAN¹

Özet

İlk çağlarda mağara duvar resmi olarak ortaya çıkan piktogramlar, insanların konuşma dili ve yazısı görevini görmektedir. Kişiler duygularını ve hissettiklerini mağara duvarlarına yapmış oldukları sade ve yalın çizimlerle anlatmaya çalışmışlardır. İlk çağlarda önemli bir yere sahip olan piktogramlar günümüzde de vazgeçilmez durumdadırlar. Nüfus artışının fazlalığı, çok uluslu devletlerin bir arada yaşaması ve hızlı iletişim kurmanın önemli olduğu günümüzde piktogramlar ile birçok kavram anlatılabilmektedir. Birçok duygu ve düşünceyi sembolleştirerek ifade edebildiğimiz piktogramlar ile din, dil ve ırk ayrımı ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Semboller örüntüsü olan piktogramlar ile sanat tarihinde ki resimler etkileşim içindedirler. Bu bağlamda sanat tarihinden konu ile ilgili örnek sanatçı taraması yapılmıştır. Bulunan örnek sanatçılardan; Edvard Munch, Jean Arp, Piet Mondrian, Poul Klee, Join Miro, Pablo Picasso, Pierre Alechinsky, Bruce Nauman, Kara Walker ve Keith Haring'in eserleri ile piktogram görselleri örneklenilerek aralarında ki etkileşim ve benzerlikler netleştirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Piktogramlar, Sanat Tarihi, Sanatçılar, Etkileşim, Mağara Resimleri.

Summary

Pictograms which were existing as a cave painting during pre-historic times was seen as a function of written and oral language for humans. Inviduals have tried to express their feelings and ideas with the help of basic and simple paintings on the caves ' walls. The pictogram that was an important role in the pre-historic period has an indispensable position today. Most of the concepts can be explained with the pictogram due to the rise of overpopulation,living together with multinational societies and highly importance of fast communication in our world. The pictogram which expresses abundance of emotions and ideas by symblolizing has been studied to remove the discrimination in religion,language and racism. The pictogram that is the pattern of symbols and the paintings in the art history is interacted.In this regard,an subject from art history and a sample of artist have been scanned. The samples of artists researched: Edvard Munch, Jean Arp, Piet Mondrian, Poul Klee, Join Miro, Pablo Picasso, Pierre Alechinsky, Bruce Nauman, Kara Walker and they work on to clarify Keith Hany's masterpieces and sampling the pictogram's visuals in terms of interaction and similarities.

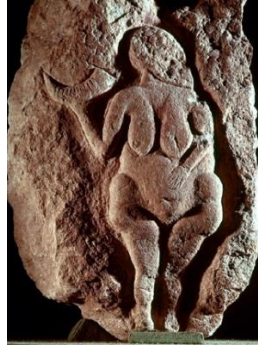
Keywords: Pictograms, Art History, Artists, Interaction, Cave Paintings.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, r.uludag@iku.edu.tr

Giriş

İlk çağlarda ki insanlar duygu ve düşüncelerini mağara duvarlarına yapmış oldukları sade ve basit çizimlerle anlatmaya çalışmışlardır. İlk çağlarda bulunan bu duvar çizimleri; hem bir resim hem de bir yazı olarak kabul edilmektedir. Bu çizimlere ise piktogram denilmektedir. Ambrose ve Harris tarafından “bir hareketi ya da durumu bir dizi görsel referans ya da ipucu yoluyla betimleyen grafik unsur” olarak tanımlanan piktogram, Stiebner’e göre ise, Latince “pictus” ve “gram” sözcüklerinden üretilmiş olup, “yazısız resim” anlamına gelmektedir (Ambrose-Harris, 2010: 192). Piktogramlar, verilmek istenen mesajı, yazıyla desteklenmeyi gerektirmeyecek berraklıkta verebilme niteliğine sahiptir (Bolek-Cowgill, 2003: 10).

Mağara duvar resimlerine baktığımızda; İspanya Alta Mira ve Fransa Lascaux Mağaralarında bulunan resimler çoğunlukla büyü amaçlı resmedilmiştir. İlk çağ insanları yapmış olduğu resimlerde genellikle avladıkları hayvanlara veya av sahnelerine yer verirlerdi. Bunun nedeni ise yapmış oldukları resimler sayesinde av hayvanlarına daha kolay sahip olabileceklerine inanmalarıydı. Resmedilen veya yontu haline getirilen kadın figürleri de genellikle büyük göğüslü ve büyük kalçalı şekilde çizilirdi bunun nedeni de bereket ve anaçlığı simgelediğine inanmalarıydı. (Görsel 1)

Görsel 1: M.Ö. 15.000 “Laussel Venüsü”

(<https://isistanbul.wordpress.com/2013/07/03/ilk-heykel-venusten-saddama-heykeller-uzerinden-savasin-tahribati/>, 2019)

Kayalara, taş üzerine bir hayvanın resmini yapmak zor olduğu gibi, insan düşünce ve fikirlerini olduğu gibi kazımak çok daha zordur. Bu yüzden tarihsel süreç içerisinde sembolik resimler gelişmiştir ki bu resimlerin bilimsel adı piktogramdır. Zamanımızdan 15.000 yıl önce sembol-şekiller geliştirilmiştir. Bunlara da bilimsel adıyla Petroglif denilmiştir. Kaya üstü resimleri M.Ö. 30 000'lere aittir. Piktogramlar (sembolik resimler) M.Ö. 20.000'e, petroglifler (yazı elemanları içeren resimler) ise en erken olarak M.Ö.15.000 tarihini taşır. İlk insanlar bu resimleri algılayabilmekte ve resmedebilmekteydiler. Resimlerde yer alan av sahneleri ve el resimlerinin, imgelerin insan üzerindeki etkilerinden yola çıkılarak çizilmiş ilk görsel iletişim örnekleri oldukları kabul edilmektedir. Bu resimlerin sanatın ilk örnekleri oldukları tartışılrsa da bunların görsel iletişimin ilk örnekleri olduğu kesindir. (Ersoy, 1990, 52)

Piktogramları anlamlı hale getiren durum da insanların piktogramlar aracılığı ile 17.000 yıl önce resimle, sembollerle ve çizimleri ile birlikte birbirlerini anlamaya ve iletişim kurmaya başlamalarıdır. Bu da bize piktogramların kolay algılanabilme özelliğini göstermektedir. Yazı olmadan, konuşma olmadan sadece görsel iletişim ile çizimlerle ilk iletişim başlamıştır denebilmektedir.

Yazının ilk icadıyla birlikte piktogramlar yazının içinde de yer almaya başlamıştır. Örneğin, Hitit ve Urartu yazı sistemleri piktografiktir. Yerleşik hayata geçen, belli bir bölgede güven içerisinde yaşayan insanoğlu gıda ve mal biriktirmeye başlamış, daha sonra bu malları değiştirmek için ticaret yapmaya başlamışlardır. İnsanlar mallarına karşılık ne istediklerini anlatabilmek için resimli yazıyı icat etmişlerdir. Mısır, Maya, Luwi yazısında da görülen resimler yazısı dönemi de piktogram olarak adlandırılmaktadır. (Görsel 2)

Görsel 2: Luwi Yazısı Örneği
(http://tr.wikipedia-on-ipfs.org/wiki/Luvi_dili.html, 2019)

Piktogramlar, geçmişte çok kullanıldığı gibi günümüzde de kullanılmaktadır. Anlatılmak istenilen kavram veya kişilerin yönlendirilmesi gereken durumlarda örneğin; hava alanları, alışveriş merkezleri, oteller, tarihi ve turistik alanlarda ve trafik, coğrafya, meteoroloji işaretlerinde kullanılmaktadır. Piktogramları anlamlandırmak için aynı dili konuşmaya gerek de bulunmamaktadır. Özellikle çok kültürlü alanlarda yazıya göre daha başarılı iletişim kurabildiği için piktogramların gerekliliği tartışılmazdır (Cooper, 2010: 94). (Görsel 3)

Görsel 3: Piktogram örnekleri.

(<https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photos-general-icon-every-place-image31736738>, 2019)

Nüfus artışının fazla olması, çok uluslu devletlerin bir arada yaşamaları ile de piktogram kullanımı artmaktadır. Özellikle metropollerde yaşayan kişilerin zamanı doğru kullanma gereksinimleri ve hızlı iletişim kurmanın önemli olması gibi birçok nedene bağlı olarak piktogramlar günümüzde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Piktogramların günümüzde yaygın kullanılabilir olma nedenlerinden biri de okuma yazma bilmeyen kişilerin piktogramları anlamlandırabilmesidir. Piktogramlar; insanları dili, dini ve ırkı ne olursa olsun hayatlarına yön verme özelliği olan semboller bütünüdür de diyebilmekteyiz.

Sembollerin kullanıldığı piktogramlar ile resim sanatı arasında bağ kurmamız mümkündür. Sanat tarihinde de birçok sanatçı piktografik öğelerden bilinçli ya da bilinçsiz etkilenmişlerdir. Resimlerinde

piktogramları direkt kullanan sanatçılar olduğu gibi piktogramlara benzer öğeleri kullanan sanatçıları da sanat tarihinde ki örneklerde görmemiz mümkündür. Bu sanatçılara örnek olarak; Raoul Dufy, (1877- 1953), Edvard Munch (1863-1944), Wassily Kandinsky (1866 – 1944), Jean Arp (1886-1966), Piet Mondrian (1872 – 1944), Kasimir Malevich (1878 – 1935), Poul Klee (1879 – 1940), Joan Miro (1893 – 1983), Pablo Picasso (1881 – 1973), Giorgio De Chirico (1888 – 1978), Pierre Alechinsky (1927 -), Alexander Calder (1898 – 1976) , David Hockney, (1937 -), Bruce Nauman (1941 -) Kara Walker (1966 -) ve Keith Haring (1958–1990) sayılabilir.

Sanat tarihinde ki sanatçılar ile piktogram arasında ki etkileşimi ve benzerlikleri inceleyeceğimiz sanatçılar; Edvard Munch, Jean Arp, Piet Mondrian, Poul Klee, Joan Miro, Pablo Picasso, Pierre Alechinsky, Bruce Nauman, Kara Walker, Keith Haring'dir.

Sembolist ressam olarak da kabul edilen Edvard Munch'un resimlerinde sembollere direkt yer verilmiştir. Kullanılan bu sembollerde piktogramları çağrıştırmaktadır. Çılgılık isimli çalışmasında kullanılmış olan figür piktogramlarla direkt benzerlik göstermektedir. Munch'ın yapmış olduğu resimde çılgılık atan bir figür sembolü görülmektedir. Dışavurumcu sanatın öncülerinden de olan Munch resminde savaş sonrası yaşanan buhranı ve korkuyu çılgılık atan figür sembolü ile dışavurumcu bir şekilde anlatmıştır diyebiliriz. Günümüzde de Edvard Munch'un çılgılık isimli resmi korku piktogramı olarak kullanılmaktadır. Bu örnekleme sanat tarihinden direkt etkilenen bir piktogram tasarımı görmekteyiz. (Görsel 4) (Görsel 5)

Görsel 4: Edvard Munch, Çılgılık, 1893.
(<https://www.pivada.com/edvard-munch-ciglik>, 2019)

Görsel 5: Korku İfade Eden Piktogram
(<https://sp.depositphotos.com/167945342/stock-illustration-icon-of-white-horror-mask.html>, 2019)

Jean Arp'ın resimlerine de piktogramları direkt veya benzer kullanım şekillerini görmekteyiz. Dada ve sürrealizmin öncülerinden olan Jan Arp'ın resimlerin de simgelere, biçim bozmalara ve grafiksel öğelere yer verilmiştir. Gündelik hayatta ki nesnelere resmine grafiksel olarak yansıtan Arp'ın Büyük Şapkası isimli çalışması piktogram tasarımları ile örtüşmektedir. Günümüzde kullanılan hayalet piktogramları ile Jan Arp'ın Büyük Şapkası resmi etkileşim göstermektedir. Hayalet piktogramları, genellikle cadılar bayramını simgelemek için kullanılmaktadır. Hayalet piktogramları; Lunapark gibi yerlerde ki korku tünellerinde veya çok küçük çocukların korkabileceğini ifade edebilmek için de tercih edilebilmektedir. (Görsel 6) (Görse 7)

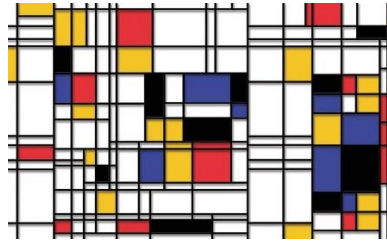

Görsel 6: Jean Arp'ın, Bıyık Şapkası, (*Schnurrhut*), 1923.
(<https://www.moma.org/collection/works/71400>, 2019)

Görsel 7: Cadılar Bayramı İçin Kullanılan Piktogram
(<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/hayalet-simgesi-cad%C4%B1lar-bayram%C4%B1-sembol%C3%BC-gm1046869070-280062831>, 2019)

Piktogramlarla benzerlik gösteren resimler üreten diğer sanatçı ise Piet Mondrian'dır denebilmektedir. De Stijl sanat hareketinin temsilcilerinden olan Mondrian'ın çalışmalarında net grafiksel bir yapı hâkimdir. Çizgilerin ve geometrik biçimlerin kullanıldığı resimlerinde mimari etkilerde hissedilebilmektedir. Resimlerinde yalın bir şekilde ana renkleri kullanması grafiksel etkiyi arttırmaktadır. Geometrik Soyutlama adlı seri çalışmalarında mimari bir şehir görüntüsü veya pencerelerden oluşan bir bina görüntüsünü simgelemektedir. Bu çalışmaları ile birçok Mimara da ilham veren Piet Mondrian, günümüzde kullanılan mimari piktogramlar için de referans olmuştur denebilmektedir. Hastane, okul, bina, şehir gibi sembolleri içeren piktogramlar ile Mondrian'ın resimleri örtüşmektedir. (Görsel 7) (Görse 8) (Görsel 9)

Görsel 7: Piet Mondrian, Geometrik Soyutlama, 1940
(<https://www.bilgeyik.com/unlu-ressamlarin-onemli-eserleri-ve-teknikleri-227>, 2019)

Görsel 8: Hastane ve Kütüphane Piktogramları
(<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/%C5%9Fehir-sokak-ince-%C3%A7izgi-simgeler-piktogram-sembol-k%C3%BCmesi-binalar-mimari-gm888003064-246376410>, 2019)

Görsel 9: Bina Piktogramları

(<https://tr.depositphotos.com/vector-images/g%C3%B6kdelen.html>, 2019)

Modern resmin öncülerinden de olan Poul Klee'nin birçok resmi ile piktogramların örtüştüğü söylenebilmektedir. Çok sayıda eser üreten Poul Kle'nin eserlerinde; sürrealizm ve ekspresyonizm etkileri hissedilmektedir. Klee'nin resimlerinde semboller çok ağırlıklı bir şekilde kullanılmaktadır. Somut anlatım yerine soyut bir anlatım tercih eden sanatçı resimsel etkilere daha önem vermektedir. Yalın bir anlatımı ön plana aldığı eserlerinde piktogramlar ile benzerliği net bir şekilde anlaşılmaktadır. Eserlerinde yer verdiği çizgisel figürler ve net fonlar ile de piktogram ile örtüşen eserleri bulunmaktadır. KPA 002, Fener Balığı resimlerinde kullanılan çizgisel figürler ve semboller ile figür ve spor piktogramları arasında benzerlikler görülmektedir. (Görsel 10), (Görsel11), (Görsel 12)

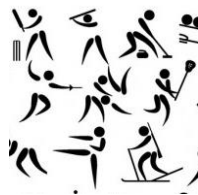

Görsel 10: Poul Klee, KPA 002, 1985

(<https://deyim.com.tr/en/products/digital-prints-on-canvas-1/classic-art/kpa-002-paul-klee-in-memoriama#lg=1&slide=0>, 2019)

Görsel 11: Paul Klee; The Angler (Der Angler)1921
(<https://www.moma.org/collection/works/33587>, 2019)

Görsel 12: Figür ve Spor Piktogramları
(<https://tr.depositphotos.com/vector-images/yelken-piktogram.html>, 2019)

Joan Miro; Sürealist ve Dadaist akıma dahil olarak sayabileceğimiz sanatçılardandır. Grafikselle ve çizgisel resimlerinde minimal ve animasyon etkileri de hissedilmektedir. Simgeli sanatçılardan olan Miro resimlerinde anlattığı kavramları soyutlaştırarak ve yalınlaştırarak izleyiciye sunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultu da Güzel Şapkalı Kadın çalışmasında da çizgisel, yalınlaştırılmış bir kadın simgesi görmektediriz. Günümüzde en çok tuvalet sembollerinde piktogramlarla karşılaşırız. Miro'nun eseri ile kadınlar tuvaleti simgesi olan piktogramlar benzerlik göstermektedir. (Görsel 13) (Görsel 14)

Görsel 13: Joan Miro, Güzel şapkalı kadın, yıldız, 1978
(<https://www.fmirobcn.org/en/colection/catalog-works/10329/p-woman-with-a-beautiful-hat-star-p>, 2019)

Görsel 14: Kadınlar Tuvaleti Piktogramı
(<https://tr.depositphotos.com/vector-images/tuvalet-sembol-retro.html?qview=12732748>, 2019)

Figürlerin ve portrelerin ön planda olduğu Joan Miro resimleri de yüz piktogramları ile benzerlikler göstermektedir. Farklı mimik anlatımları için de kullanılan yüz simgesi piktogramları ile Miro'nun eserlerin de ki yüz mimiklerinin ve ifadelerinin simgeleştirmesi ile etkileşim görülmektedir. Çocuk resimlerinin sadeliğine sahip olan Joan Miron'nun resimleri piktogramların sade anlatımıyla da aynı dile sahiptir denilebilir. (Görsel 15) (Görsel 16)

Görsel 15: Joan Miro, 1975, 1977.

(<https://www.arthipo.com/joan-miro-figures-and-dog-in-front-of-the-sun.html>, 2019)

Görsel 16: Farklı mimikleri anlatan yüz piktogramları.

(https://www.flaticon.com/free-icon/embarrassed_264929, 2019)

Kübizm öncülerinden olan Pablo Picasso'nun eserlerinde piktogram etkileşimi konuyla ilgili diğer örnek sanatçılardan farklılık göstermektedir. Picasso'nun eserleri günümüz piktogramlarından ziyade ilk piktogram örnekleri olan mağara resimleri ile etkileşim içindedir. Picasso'nun Boğa isimli eseri ile İspanya Alta Mira Mağarasında ki piktogram belirgin şekilde benzeşim göstermektedir. (Görsel 17) (Görsel 18)

Görsel 17:Pablo Picasso, Boğa, 1950

(Görsel Rehberler, Sanat, İnkilap Yayınevi, 398, 2008)

Görsel 18: Piktogram olarak da nitelendirilen Kaya resimlerinden bir Örnek, İspanya Alta Mira Mağarası, M.Ö. 15 000

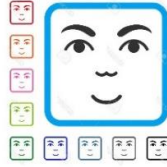
(<https://docplayer.biz.tr/69460879-T-c-dogus-universitesi.html>, 2019)

Pierre Alechinsky'in çalışmalarında da piktogram etkileşimi görülmektedir. Cobra grubu üyesi olan Pierre Alechinsky'in eserlerinde Soyut Dışavurumcu etkiler görülmektedir. Resimlerinde biçimsel soyutlamayı kullanmasına karşın uzak doğu sembollerinin de etkisini hissettirmektedir. Bu doğrultuda

eserleri ile piktogramlar arasında benzerlik gözlenebilmektedir. Lino Litho Planche I isimli eserinde lekesel ve çizgisel uygulama birlikte verilmiştir. Çizilmiş dört gözlü soyut portre çalışması simgeselliği ile yüz ve göz piktogramları ile benzerlik göstermektedir. (Görsel 17) (Görsel 18)

Görsel 19: Pierre Alechinsky, Lino Litho Planche I,1970
(<https://www.ebay.com/itm/Pierre-Alechinsky-Lino-Litho-Planche-I-1970-Art-Print-Linocut-Lithograph-/192128189128>, 2019)

Görsel 20: Yüz ve Göz Piktogramı
(https://www.123rf.com/photo_94672570_stock-vector-glad-face-vector-icon-person-face-has-smiling-emotion-black-grey-green-blue-red-pink-color-variants-.html)

Pierre Alechinsky'in soyutlanmış simgesel figür çalışmaları ile jimnastik piktogram çalışmaları da benzerlik göstermektedir. Alechinsky'in figür resimlerinde genellikle yalnız ve tek renk kullanımı da piktogramlar ile örtüşmektedir.

Görsel 21: Pierre Alechinsky 3 / 220Gymnastique matinale (1949)
(<https://www.wikiart.org/en/pierre-alechinsky/all-works#!#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry>)

Görsel 22: Jimnastik Piktogramları
(<https://www.fotosearch.com.br/CSP686/k6861132/>, 2020)

Çağdaş sanatın önemli isimlerinden sayabileceğimiz sanatçı; Bruce Nauman'ın çalışmalarında hologramlar ve neon duvar rölyefleri ile yapmış olduğu çalışmalarında piktogramlarla benzerlik görülmektedir. Grafikselsel etkinin fazla olduğu çalışmalarında estetik kaygıdan ziyade anlam daha ön planda tutulmaktadır. Varoluş ve yabancılaşma kavramlarını içeren Beş Adam çalışması ile şehir

yaşamını, günlük koşuşturmayı anlatan pikromlar ve çalışan kişiler piktogramları ile benzerlik göstermektedir. (Görsel 23) (Görsel 24)

Görsel 23: Bruce Nauman, Beş Adam, 1985
(<https://www.wikiart.org/en/bruce-nauman>, 2020)

Görsel 24: Çalışan Kişiler Piktogramı
(<https://pixabay.com/tr/vectors/adam-ki%C5%9Fi-sembol-piktogram-y%C3%BCr%C3%BCy%C3%BCC%C5%9F-304880/>, 2020)

Günümüz sanatçılarından Kara Walker'ın çalışmalarında; ırkçılık, cinsiyet ve şiddet konuları ön plandadır. Siyah kağıtları keserek oluşturduğu figürlerden bazen bir oda giydirmesi enstelasyonlar üretirken bazen de bu figürle bir resim gibi eserlerini sunabilmektedir. Ortaya çıkarmış olduğu eserler siyah ve beyaz zıtlığı ile de birlikte küçülünce piktogram algısı yaratmaktadır. Örnek üzerinde de görüldüğünde piktogram ve Kara Walker'ın çalışması net bir şekilde benzerlik göstermektedir. (Görsel 25) (Görsel 26)

Görsel 25: Kara Walker, Afrika, 1996
(<https://www.theguardian.com/artanddesign/2013/oct/11/kara-walker-slavery-puppets-camden-arts-centre-review>, 2020)

Görsel 26: Savaş ve Kavga Piktogramı.
(<https://www.dreamstime.com/stock-illustration-fight-fighter-muay-thai-boxing-kick-punch-grab-throw-people-icon-sign-symbol-pictogram-muay-thai-boran-martial-art-vector-illustr-image43728025>, 2020)

Çağdaş sanatın diğer öncülerinden Keith Haring'in çalışmalarında grafiti etkileri birlikte piktogramlarla etkileşim görülmektedir. Haring'in resimlerinde bulunan küçük renkli figürler ile hareketli insan piktogramları benzerlik göstermektedir. Keith Haring'in resimlerinde ki sade anlatım

ve yalın renk kullanımı ile fon olarak net beyaz rengin tercih edilmesi piktogramlarla benzerliğini daha da arttırmaktadır. (Görsel 27) (Görsel 28)

Görsel 27: Keith Haring, 1975

(<http://www.journal-du-design.fr/urban-life/keith-haring-documentaire-16936/>, 2020)

Görsel 28: Hareketli İnsan Piktogramları:

(<https://de.dreamstime.com/haften-sie-zahl-gl%C3%BCck-freiheit-bewegungssatz-vektorillustration-der-feier-wirft-piktogramm-auf-image107463844>, 2020)

Sonuç

İnsanlar ilk çağlarda duygu ve düşüncelerini mağara duvarlarına sade ve yalın çizimler yaparak anlatmaktaydılar. Mağara duvarında ki bu resimlere de piktogram denilmektedir. Çoğu zaman büyü amaçlı kullanılan bu resimleri insanlar anlayabilmekte ve resmedebilmekteydiler. Piktogramları bu kadar önemli kılan ise 17.000 yıl önce insanların piktogramlar aracılığı ile iletişim kurmaya başlamalarıdır.

İnsanlar piktogramları yazının icadıyla birlikte de kullanmışlardır. Yazının içinde ki yer alan semboller piktogramlardan oluşmaktaydılar. Hitit ve Urartu yazı sistemleri piktografiktir. Yerleşik hayata geçen insanlar mallarının değiş tokuşu için piktogramlardan oluşan yazıyı kullanmışlardır. Mısır, Maya ve Luwi yazısında da görülen resimler yazısı dönemi de piktogram olarak adlandırılmaktadır.

İlk çağlarda çok kullanılan piktogramlar günümüzde de çok kullanılmaktadır. Bunun nedeni de gerekliliklerden doğmaktadır. Akılda kalıcılığı, yalın anlatımı, dil, din ve ırkı ne olursa olsun herkesi aynı payda da buluşturma özellikleri nedeniyle; alışveriş merkezlerinde, havaalanlarında, meteorolojide, haritalarda, turistik ve tarihi alanlarda çok fazla kullanılmaktadır. Piktogramlar özellikle çok uluslu devletlerde, metropollerde ve gelişmiş toplumlarda hayata yön vermek için kullanılan sembollerdir.

Resim sanatı da sembollerden oluşmaktadır ve bu bağlamda piktogramlarla olan etkileşimini ve benzerliklerini incelememiz mümkündür. Resim sanatından birçok sanatçının eserlerinde piktogramlar ile benzerlik görülmektedir. Bu sanatçılara örnek olarak; Raoul Dufy, Edvard Munch, Wassily Kandinsky, Jean Arp, Piet Mondrian, Kasimir Malevich, Poul Klee, Joan Miro, Pablo Picasso, Giorgio

De Chirico, Pierre Alechinsky, Alexander Calder, David Hockney, Bruce Nauman, Kara Walker ve Keith Haring sayılabilir.

Makale kapsamında; Sanat tarihinde ki sanatçılar ile piktogram arasında ki etkileşimi ve benzerlikleri incelediğimiz sanatçılar; Edvard Munch, Jean Arp, Piet Mondrian, Poul Klee, Join Miro, Pablo Picasso, Pierre Alechinsky, Bruce Nauman, Kara Walker, Keith Haring'dir. Sanatçıların eserleri ve piktogramlar arasında yapılan görsel tarama sonucunda; sanatçıların resimleri ve resimlerinin benzerlik ya da etkileşim gösterdiği piktogramlar tespit edilerek incelenmektedir. Bu inceleme ve araştırma sonucunda Sanat tarihinde ki resimler ile piktogramların benzerlik ve etkileşim içinde olduğu tespit edilmektedir.

Kaynakça

- Ambrose G., Harris P., *Görsel Grafik Tasarım Sözlüğü*, İstanbul. Literatür Yayınları, 2010.
- Cowgill J., Bolek J., "Symbol Usage In Health Care Settings for People with Limited English Proficiency", Yyy. SEGD Press, 2003.
- Cooper, R.; *Wayfinding For Healthcare*, Yyy. AHA Press, 2010.
- Görsel Rehberler, Sanat, İnkilap Yayınevi, 398, 2008
- Ersoy N., *Semboller ve Yorumlarla Görünenden Görünmeyene*, İstanbul. 1990.
- (<https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photos-general-icon-every-place-image31736738>, 2019)
- (http://tr.wikipedia-on-ipfs.org/wiki/Luvi_dili.html, 2019)
- (<https://www.dreamstime.com/royalty-free-stock-photos-general-icon-every-place-image31736738>, 2019)
- (<https://www.pivada.com/edvard-munch-ciglik>, 2019)
- (<https://sp.depositphotos.com/167945342/stock-illustration-icon-of-white-horror-mask.html>, 2019)
- (<https://www.moma.org/collection/works/71400>, 2019)
- (<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/hayalet-simgesi-cad%C4%B1lar-bayram%C4%B1-sembol%C3%BC-gm1046869070-280062831>, 2019)
- (<https://www.bilgeyik.com/unlu-ressamlarin-onemli-eserleri-ve-teknikleri-227>, 2019)
- (<https://www.istockphoto.com/tr/vekt%C3%B6r/%C5%9Fehir-sokak-ince-%C3%A7izgi-simgeler-piktogram-sembol-k%C3%BCmesi-binalar-mimari-gm888003064-246376410>, 2019)
- (<https://tr.depositphotos.com/vector-images/g%C3%B6kdelen.html>, 2019)
- <https://deyim.com.tr/en/products/digital-prints-on-canvas-1/classic-art/kpa-002-paul-klee-in-memori#lg=1&slide=0>, 2019
- <https://www.moma.org/collection/works/33587>, 2019

<https://tr.depositphotos.com/vector-images/yelken-piktogram.html>; 2019

<https://www.fmiroben.org/en/colection/catalog-works/10329/p-woman-with-a-beautiful-hat-star-p>, 2019)

<https://tr.depositphotos.com/vector-images/tuvalet-sembol-retro.html?qview=12732748>, 2019

<https://www.arthipo.com/joan-miro-figures-and-dog-in-front-of-the-sun.html>, 2019

https://www.flaticon.com/free-icon/embarrassed_264929, 2019

<https://docplayer.biz.tr/69460879-T-c-dogus-universitesi.html>, 2019

<https://www.ebay.com/itm/Pierre-Alechinsky-Lino-Litho-Planche-I-1970-Art-Print-Linocut-Lithograph-/192128189128>, 2019

https://www.123rf.com/photo_94672570_stock-vector-glad-face-vector-icon-person-face-has-smiling-emotion-black-grey-green-blue-red-pink-color-variants-.html; 2019

<https://www.wikiart.org/en/pierre-alechinsky/all-works#!#filterName:all-paintings-chronologically,resultType:masonry>, 2019

<https://www.fotosearch.com.br/CSP686/k6861132/>, 2020

<https://www.wikiart.org/en/bruce-nauman>, 2020

<https://www.theguardian.com/artanddesign/2013/oct/11/kara-walker-slavery-puppets-camden-arts-centre-review>, 2020

<https://www.dreamstime.com/stock-illustration-fight-fighter-muay-thai-boxing-kick-punch-grab-throw-people-icon-sign-symbol-pictogram-muay-thai-boran-martial-art-vector-illustr-image43728025>, 2020

<http://www.journal-du-design.fr/urban-life/keith-haring-documentaire-16936/>, 2020

<https://de.dreamstime.com/haften-sie-zahl-gl%C3%BCck-freiheit-bewegungssatz-vektorillustration-der-feier-wirft-piktogramm-auf-image107463844>, 2020

<https://pixabay.com/tr/vectors/adam-ki%C5%9Fi-sembol-piktogram-y%C3%BCr%C3%BCy%C3%BC%C5%9F-304880/>, 2020